

Українсько-англійський глосарій термінів з методики навчання іноземних мов і культур

Українсько-англійський глосарій термінів з методики навчання іноземних мов і культур налічує 351 лексичну одиницю, що позначають основні поняття методичної науки, педагогіки, лінгвістики, теорії і практики перекладу, інформаційно-комунікаційних технологій, аббревіатури. Призначений допомогти майбутнім викладачам, аспірантам, іншим фахівцям у галузі навчання ІМіК впевнено оперувати професійною термінологією.

Ключові слова: українсько-англійський глосарій, професійна термінологія, фахівці у галузі методики навчання іноземних мов і культур.

Фабрична Я. Г.

Украинско-английский глоссарий терминов по методике обучения иностранным языкам и культурам

Украинско-английский глоссарий терминов по методике обучения иностранным языкам и культурам включает 351 лексическую единицу, которые обозначают основные понятия методической науки, педагогике, лингвистике, теории и практики перевода, информационно-коммуникационных технологий, аббревиатуры. Предназначен в помощь будущим преподавателям, аспирантам, другим специалистам в области методики обучения иностранным языкам и культурам уверенно оперировать профессиональной терминологией.

Ключевые слова: украинско-английский глоссарий, профессиональная терминология, специалисты в области обучения иностранным языкам и культурам.

Fabrychna Ya. H.

Ukrainian-English glossary of foreign languages and cultures teaching terminology

Ukrainian-English glossary of foreign languages and cultures teaching terminology includes 351 lexical units denoting main concepts of methodology, pedagogy, linguistics, theory and practice of translation, information communication technology, abbreviations. It is intended to assist student teachers, advanced students and other experts in foreign languages and cultures teaching to confidently use profession specific terminology.

Keywords: Ukrainian-English glossary, profession specific terminology, experts in foreign languages and cultures teaching.

Актуальність питання оволодіння майбутніми викладачами Англійської мови (АМ) професійно орієнтованим письмовим двостороннім перекладом (ПДП) текстів з методики навчання іноземних мов і культур (ІМіК) зумовлюється процесом інтеграції вищої освіти України у світовий освітньо-професійний простір. Передумовою ефективності навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП виступають відібрані навчальні матеріали, лексичний мінімум зокрема.

Відбір лексичного мінімуму для навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП зумовлений лексичними особливостями англомовних та україномовних текстів з методики навчання ІМіК. Орієнтуючись на результати лінгвостилістичного аналізу зазначених текстів у зіставному аспекті [4], до словника англомовних і україномовних текстів з методики навчання ІМіК були відібрані лексичні одиниці (ЛО), які позначають основні поняття методичної науки, педагогіки, лінгвістики, теорії та практики перекладу, інформаційно-комунікаційних технологій, аббревіатури. Процес відбору ЛО відбувався відповідно до їх ситуативної спрямованості, частотності, соціокультурної цінності [2; 3]. Джерелами відбору ЛО служили англо- й україномовні паралельні тексти, відібрані з монографій, підручників, збірників статей, наукових журналів, матеріалів науково-практичних конференцій тощо та електронних періодичних видань, які висвітлюють актуальні на сучасному етапі соціально-рольової взаємодії комунікантів у сфері методики навчання ІМіК професійно значущі питання, відповідають конкретним потребам навчального процесу і забезпечують реалізацію цілей навчання професійно орієнтованого ПДП.

До складу українсько-англійського глосарію, що має формат таблиці (див. Таблицю 1), увійшов 351 термін з методики навчання ІМіК, які розташовані в алфавітному порядку. Основна одиниця глосарію – термін. Він має нумерацію і подається жирним шрифтом. Якщо термін має супутні поняття, вони представлені у його рубрикаційній групі; сам термін позначається знаком «~».

На нашу думку, запропонований глосарій допоможе майбутнім викладачам, аспірантам, іншим фахівцям у галузі навчання ІМіК впевнено оперувати професійною термінологією під час читання та перекладу професійних текстів, написання власних наукових статей, доповідей тощо, що безумовно сприятиме ефективній міжкультурній комунікації в галузі методики навчання ІМіК.

Українсько-англійський глосарій термінів з методики навчання іноземних мов і культур

№	Ukrainian	English	№	Ukrainian	English
1.	аналіз ~ літератури ~ потреб ~ уроку / заняття	analysis / evaluation literature analysis needs analysis lesson evaluation		інтродуктивний ("відкриття") середній ("виживання")	breakthrough waystage
2.	англійська мова для професійного спілкування	English for Specific Purposes (ESP)		незалежний користувач рубіжний просунутий	independent user threshold vantage
3.	анотація	research paper abstract		досвідчений користувач автономний	proficient user effective operational proficiency
4.	аудіювання ~ діалогічного мовлення ~ монологічного мовлення глобальне ~ / з розумінням основного змісту аудіотексту детальне ~ / з повним розумінням змісту аудіотексту екстенсивне ~ інтенсивне ~ механізми ~ антиципація / ймовірне прогнозування контекстуальна / смислова здогадка сприймання звуків, їх сполучень, інтонацій розпізнавання звуків, їх сполучень, інтонацій, звукових образів ЛО та граматичних форм увага	listening ~ to interaction transactional ~ ~ for gist ~ for detailed comprehension extensive ~ intensive ~ mechanics of ~ anticipation guessing auditory perception recognition concentration	11.	вправа ~ на підстановку ~ на трансформацію комунікативна ~ / для розвитку / вдосконалення умінь некомунікативна ~ / на формування / удосконалення навичок спосіб виконання ~ тренувальна / підготовча ~ умовно-комунікативна ~	activity / learning activity substitution drill transformation drill communicative / fluency activity / task accuracy activity / practice activity / drill mode practice activity communication activity
5.	вивчення	learning	12.	вчитель (див. викладач)	teacher
6.	вимоги до оформлення публікацій	submission guidelines	13.	говоріння / усне мовлення вміння говоріння володіння усним мовленням діалогічне мовлення діалогічна єдність закінчувати діалог репліка реактивна репліка / реагувати на репліку / підтримувати спілкування обмін репліками	speaking ~ skills ~ proficiency ~ interaction adjacency pair relinquish a turn ~ turn hold a turn
7.	викладач курси підвищення кваліфікації для ~ майбутній ~ практикуючий ~ професійна підготовка вчителя / викладача	teacher ~development course future / pre-service / prospective / student ~ in-service ~ ~ education / training		діапазон ~ змістовність компетентність у говорінні	turn-taking ~ range ~ fluency ~ competence / proficiency ~ production ~ accuracy oral fluency paper / thesis activity communicative language activity procedures
8.	відкрите заняття	observed lesson	14.	дисертація	paper / thesis
9.	вміння ~ учитися інтегровані ~ навчальні ~ продуктивні ~ професійні ~ професійно орієнтовані ~ рецептивні ~ розвиток ~	skills / language skills study ~ integrated ~ academic ~ productive ~ professional ~ professionally oriented ~ / profession specific ~ receptive ~ ~ development	15.	діяльність вид мовленнєвої ~ мовленнєві дії учнів / студентів сфера ~ освітня ~ особиста ~ професійна ~ суспільна ~	activity communicative language activity procedures domain educational ~ personal ~ occupational ~ public ~
10.	володіння ~ мовою рівні ~ мовою елементарний користувач	proficiency language proficiency language proficiency levels basic user	16.	довідник	reference book
			17.	доповідь тези ~	report conference abstracts
			18.	завдання	task

№	Ukrainian	English	№	Ukrainian	English
	тестове ~ ~ альтернативного вибору ~ на впорядкування ~ на завершення ~ на підстановку ~ на трансформацію ~ множинного вибору ~ перехресного вибору	test true-false ~ rearrangement ~ completion ~ substitution ~ transformation / modification ~ multiple choice ~ matching ~		рубіжний ~ само~ коректність ~ артикуляційного та інтонаційного оформлення ~ артикуляційного та інтонаційного декодування графічних знаків і письмових повідомлень ~ граматичного оформлення ~ лексичного оформлення	progress test self-assessment accuracy pronunciation ~ reading ~ grammar ~ vocabulary ~ academic lecture materials self-access ~
19.	зауваження ~ однокласників / колег зробити ~	feedback peer ~ give ~	31.	лекція матеріал(и) матеріали для самостійної роботи навчальний ~ розробка ~ аналіз ~ та оцінка їхньої ефективності відбір ~ додатковий ~ використання ~	grammar ~ vocabulary ~ academic lecture materials self-access ~ ~ / teaching ~ ~ design / developing ~ evaluation
20.	зворотний зв'язок	feedback	32.	роздавальний ~	handout
21.	зміст навчання відбір ~	content content selection	33.	медіація медіативні вміння	mediation ~ skills
22.	змістовність	fluency	34.	мета визначення ~ виховна ~ ~ вправи освітня ~ пізнавальна ~ практична ~ розвиваюча ~ соціокультурна ~	aim / goal ~ setting pedagogic ~ goal educational ~ cognitive ~ practical ~ developmental ~ socio-cultural ~
23.	знання фонові ~	knowledge background ~	35.	метод навчання комунікативний ~ ~ проблемного навчання	method communicative language teaching (CLT) task-based learning
24.	інтерактивна дошка	interactive whiteboard (IWB)	36.	методика навчання іноземних мов і культур альтернативна ~	foreign languages and cultures teaching fringe teaching
25.	інформаційний лист-запрошення	call for papers	37.	мова ~ оригіналу	language source language (SL)
26.	інформаційно-довідковий пошук	informational research	38.	мовленнєва зарядка	warm-up / lead-in activity
27.	інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)	Information Communication Technology (ICT)	39.	мовний портфель	language portfolio (LP)
28.	компетентність граматична ~ формування граматичної ~ комунікативна ~ ~ в аудіюванні ~ в говорінні ~ в усному перекладі ~ у письмі ~ у письмовому перекладі ~ у читанні лексична ~ мовна / лінгвістична ~ професійна ~ професійно орієнтована ~ формування ~	competence / proficiency grammatical ~ teaching grammar communicative ~ listening ~ speaking ~ interpretation ~ writing ~ translation ~ reading ~ lexical ~ linguistic ~ professional ~ profession specific ~ ~ development communicative abilities and attitudes ~ development assessment / test / testing peer assessment backwash / washback effect self-assessment check list achievement test proficiency test summative assessment / test formative assessment / test	40.	монографія	monograph / study
29.	комунікативні здібності розвиток ~ контроль взаємо~ вплив ~ на процес навчання контрольний лист самооцінки ~ навчальних досягнень ~ рівня володіння компетентністю підсумковий ~ поточний ~	41.	навички граматичні ~ формування граматичних ~ рецептивні ~ репродуктивні ~ слухо-вимовні та інтонаційні ~	42.	skills / accuracy skills / integrated skills / linguistic skills / linguistic contributory skills / motor-perceptive - skills grammar ~ teaching grammar receptive ~ reproductive ~ pronunciation ~

№	Ukrainian	English	№	Ukrainian	English
43.	фонетичні ~ формування ~ лексичні ~ навчання ~ англійської мови у немовних ВНЗ ~ вимови ~ граматики ~ іноземної мови за допомогою комп'ютера ~ лексики мова ~ предметно орієнтоване ~ курс ~ результати ~	phonological ~ ~ development vocabulary ~ instruction / learning / study English for Specific Purposes (ESP) teaching pronunciation teaching grammar computer assisted language learning (CALL) teaching vocabulary medium of instruction content-based ~ course ~ outcomes	66.	випускне ~ вступне ~ критерії ~ шкала самооцінювання педагог (див. викладач)	end-of-course ~ ~ on entry ~ criteria self- ~ grid teacher
44.	навчальні дії учнів / студентів гнучке управління ~ жорстке управління ~	learning / procedures low-structured teaching high-structured teaching	67.	педагогічний ~ взаємодія організація ~ взаємодії ~ діяльність учителя / викладача ~ спілкування	classroom classroom interaction classroom monitoring teaching classroom communication mediation / translation accuracy / quality standards of ~ bilateral ~ translation equivalency target language (TL) translation
45.	навчально-методичний комплекс (НМК)	course series	68.	переклад адекватність ~ двосторонній ~ еквівалентність ~ мова ~ / цільова мова письмовий ~ професійно орієнтований ~ текст ~ (ТП) соціокультурна адаптація ТП	profession specific ~ target text (TT) TT localization
46.	навчальний план	curriculum	69.	усний ~ / тлумачення перекладач письмовий	interpretation mediator translator
47.	навчальний посібник	manual	70.	усний / тлумач перекладацький	interpreter translator / translator's / translation-oriented
48.	навчальна програма відповідає вимогам ~	syllabus ~ fit		~ аналіз тексту оригіналу	translation-oriented source text analysis
49.	навчальний процес управління ~	learning classroom management		~ аналіз тексту перекладу ~ відповідність ~ діяльність попередність ~ дій	target text evaluation translation equivalency translation activity stages for translation/ interpretation / succession of translation/ interpretation operations
50.	навчальний стиль аудит (слуховий тип) візуал (візуальний тип) кінестет (кінестетичний тип)	learning style auditory learner visual learner kinaesthetic learner	71.	переключення ~ з одного мовного коду на інший	switching code ~
51.	навчальний щоденник	learning journal	72.	письмо / писемне мовлення жанровий підхід до навчання ~ кероване ~ (з використанням опор) конспектування	writing genre-based ~ guided ~ note-taking
52.	наочність / наочні посібники	teaching aids / visual aids		техніка ~ механізми ~ процесуальний підхід до навчання ~ текстовий / текстуальний підхід до навчання ~ ведення протоколу	~ accuracy mechanics of ~ process-oriented ~ product-oriented ~ ~ minutes
53.	наукова доповідь	conference paper		питання ~ відкритого типу ~ закритого типу ~ на перевірку володіння лексико-граматичним матеріалом	question open-ended ~ closed -// display ~
54.	наукове дослідження	paper / research			
55.	науковий звіт	research report			
56.	наукова кореспонденція	scholarly correspondence			
57.	наукова стаття	paper / research paper / scholarly article			
58.	обізнаність	awareness			
59.	оволодіння ~ іноземною мовою модель ~ іншомовним спілкуванням: "мовлення 1 – мова – мовлення 2"	acquisition second language acquisition (SLA) presentation – practice – production (PPP)			
60.	опанування цілі ~	learning / mastering ~ goals			
61.	опора	cue / prompt			
62.	освіта впродовж життя само- ~	education / instruction / learning life-long learning self-study			
63.	освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ)	education and qualification standard (EQS)	73.		
64.	освітньо-професійна програма (ОПП)	educational professional programme (EPP)			
65.	оцінювання	assessment / evaluation			

№	Ukrainian	English	№	Ukrainian	English
74.	~ на перевірку розуміння змісту тексту / повідомлення підхід аудитивний ~ ~ до навчання, орієнтований на процес ~ до навчання, орієнтований на результат ~ до навчання усного мовлення “зверху вниз” ~ до навчання усного мовлення “знизу вгору” жанровий ~ комунікативний ~ лексичний ~ особистісно-діяльнісний ~ проблемний ~	comprehension ~ approach comprehension ~ process-oriented ~ product-oriented ~ top-down ~ bottom-up ~ genre-based ~ communicative ~ lexical ~ learner-centred ~ enquiry / problem solving / task-based ~ message / announcement announcement	87.	індивідуальна ~ парна ~ фронтальна ~ самостійна ~	T→P P ₁ →P ₂ / pair ~ T→CI / whole class ~ independent study / self-study
75.	повідомлення ~ про конференцію	conference	88.	текст-оригінал (ТО) тема тематичний напрям темо-рематична послідовність	source text (ST) theme ~ ~ and rheme succession
76.	повна фізична реакція	total physical response (TPR)	89.	тест / тестування діагностичний тест (за результатами якого відбувається розподіл учнів / студентів по групах) міжнародна система тестування володіння англійською мовою об’єктивний тест (перевірка за ключами) суб’єктивний тест	test / testing placement ~ International English Language Testing System (IELTS) objective ~ subjective ~
77.	подання на отримання грантів	research grant application	90.	тренування ~ мовного матеріалу ~ мовленнєвого матеріалу	practice accuracy ~ fluency ~
78.	помилка виправлення ~ символи для позначення ~	error / mistake correction correction code	91.	усвідомленість загальна мовна ~	awareness language ~
79.	правильність (див. коректність)	accuracy	92.	усне мовлення (див. говоріння)	speaking
80.	практика педагогічна ~	practice teaching ~	93.	учіння	learning / study
81.	прийом ~ контролю ~ навчання ~ учіння сукупність ~ навчання / учіння	technique testing ~ teaching ~ learning ~ procedures	94.	фонематичність	pronunciation accuracy
82.	принцип ~ взаємопов’язаного навчання мови і культури ~ паралельного та взаємопов’язаного навчання усіх видів мовленнєвої діяльності ~ урахування впливу рідної мови ~ урахування міжпредметних зв’язків	approach / principle language-culture connection integrated approach native language effect content and language integrated learning (CLIL)	95.	хід уроку / заняття	classroom dynamics
83.	реферат / (авто)реферат	summary	96.	читання вивчаюче ~ екстенсивне ~ зріле ~ інтенсивне ~ кероване / навчальне ~ механізми ~ антиципація / ймовірне прогнозування співвіднесення контекстуальна / смислова здогадка розпізнавання графічних форм ЛО та граматичних форм операції зорового сприйняття	reading ~ for detailed comprehension extensive ~ fluent ~ intensive ~ guided ~ mechanics of ~ anticipation correspondence guessing recognition visual perception
84.	рецензія	review		ознайомлювальне ~ переглядове / пошукове ~ синтетичне ~ техніка ~ навчання техніки ~ ~ вголос ~ мовчки	skimming scanning global ~ ~ accuracy guided ~ oral ~ / ~ aloud silent ~
85.	рівень вихідний / цільовий ~ вхідний ~ національні кваліфікаційні ~ досягнень (ОКХ і ОПП) ~ володіння мовою	level target level entry level national qualification levels of achievement proficiency level	97.	ціль навчальна ~ ~ опанування	aim / goal / objective learning objective learning goal
86.	робота режим ~	practice / work type of classroom interaction			

Перспективою подальших досліджень може бути укладання електронних двомовних термінологічних словників з методики навчання ІМіК.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колесникова И. Л. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. – СПб.: «Русско-Балтийский информационный центр «Блиц», «Cambridge University Press», 2001 г. – 224 с.
2. Лapidus Б. А. Проблемы содержания обучения языку в языковом вузе / Б. А. Лapidus. – М.: Высшая школа, 1986. – 143 [1] с. – (Б-ка преподавателя).
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Николаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Фабрична Я. Г. Лінгвостилістичні характеристики англomовних і україномовних текстів з методики викладання іноземних мов і культур / Я. Г. Фабрична // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія». – К.: Вид. центр КНЛУ, 2013. – Вип. 22. – С. 54–62.

ПРИКЛАДИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беженар І. В. Портфель як метод навчання / Беженар І. В. // *Perspektywiczne opracowania sa nauka i technikami – 2010 : materialy VI Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, 07–15 listopada 2010 roku.* — Przemysl : Nauka i studia, 2010. — Vol. 10 : Pedagogiczne nauki. Politologija. — S. 89–91.
2. Бирюк О. В. Рецензія на навчальний посібник «Основи тестування іношомовних навичок і вмінь» [Квасова О. Г. Основи тестування іношомовних навичок і вмінь: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.] / О. В. Бирюк // *Іноземні мови : науково-методичний журнал.* – К.: Київський національний лінгвістичний університет, видавництво «Ленвіт». № 2 – 2011. – С. 53–54.
3. Вимоги до оформлення рукописів статей / Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. № 866 – 2009. – С. 248–250.
4. Banta T. Introduction : Why Portfolios? / Trudy W. Banta – *The Internet TESL Journal*, Vol. XI, No. 8, 2005 – Режим доступу до джерела: <http://iteslj.org/Techniques/Alti-Portfolios.html>

5. Hur H. Review of “Reflective Language Teaching : From Research to Practice” by Thomas Farrell / H. Hur // *The NECTFL Review* 71, 2013. – P. 105–107.
6. Guidelines for Preparation of Manuscripts // *The NECTFL Review* 71, 2013. – P. 11–15.

REFERENCES

1. Kolesnikova I. L. A Handbook of English-Russian terminology for Language Teaching / I.L. Kolesnikova, O. A. Dolgina. – St. Petersburg.: «Russian Baltic Information centre BLITZ», «Cambridge University Press», 2001. – 224 p.
2. Lapidus B. A. Problemy soderzhanija obuchenija jazyku v jazykovom vuze / B. A. Lapidus. – M.: Vysshaja shkola, 1986. – 143 [1] p. – (B-ka prepodavatelja).
3. Foreign Languages and Cultures Teaching : theory and practice : book for students of classical, pedagogical and linguistic universities / Bihich O. B., Borisko N. F., Boretska G. E. and others / edited by S. Yu. Nikolayeva. – K.: Lenvit, 2013. – 590 p.
4. Fabrychna Ya. H. Linguistic and Stylistic Features of English and Ukrainian Texts on Foreign Languages and Cultures Teaching. / Ya. H. Fabrychna // *Journal of Kyiv National Linguistic University. Pedagogy and Psychology Edition.* – K.: Vid. centr KNLU, 2013. – № 22. – PP. 54–62.

SOURCES

1. Bezhenar I. V. Portfolio as a Teaching Technology / I. V. Bezhenar // *Perspektywiczne opracowania sa nauka i technikami – 2010 : materialy VI Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, 07–15 listopada 2010 roku.* — Przemysl : Nauka i studia, 2010. — Vol. 10 : Pedagogiczne nauki. Politologija. — S. 89–91.
2. Byryuk O. V. Review of “Foreign Language Skills Testing” by O. H. Kvasova / manual. – K.: Lenvit, 2009. – 119 p. / O. V. Byryuk // *Foreign Languages : science and methodological journal.* – K.: Kyiv National Linguistic University, Lenvit publishing. № 2 – 2011. – PP. 53–54.
3. Guidelines for Preparation of Manuscripts / *Journal of Karazin National University of Kharkiv, Roman-Germanic Philology Edition. Foreign Languages Teaching.* № 866 – 2009. – PP. 248–250.
4. Banta T. Introduction : Why Portfolios? / Trudy W. Banta – *The Internet TESL Journal*, Vol. XI, No. 8, 2005 – Access to the source: <http://iteslj.org/Techniques/Alti-Portfolios.html>
5. Hur H. Review of “Reflective Language Teaching : From Research to Practice” by Thomas Farrell / H. Hur // *The NECTFL Review* 71, 2013. – P. 105–107.
6. Guidelines for Preparation of Manuscripts // *The NECTFL Review* 71, 2013. – P. 11–15.

Отримано 18.02.16

